HE 62/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista

Eduskunnan hallintovaliokunta 4.6.2021 / Asiantuntijakuuleminen

Pohjois-Karjala
Maakuntaliitto

Laki valtion palveluiden saatavuudesta ja toimintojen sijoittamisen perusteista sisältää paljon hyviä lähtökohtia ja tavoitteita

- **Kriteereistä hyvin esillä**
  - palveluiden tarve, saatavuus ja saavutettavuus
  - kansalaisten yhdenvertaisuus ja hyvän hallinnon palveluperiaatteet
  - tuloksellisuus
- **On erittäin hyvä, että alueiden elinvoimaisuus on vahvana mainintana mukana**
  - valtion työpaikoilla on merkitystä
  - alueen osaamisprofiiliin liittyvät valtion työpaikat erityisen tärkeitä
- **Turvallisuusnäkökulma niin ikään vahvasti esillä**
  - valtion toiminnoilla on merkitystä asukkaiden turvallisuudentunteen kannalta
- **Kokonaisvaltaisuus tärkeää**
  - menneiltä vuosilta on esimerkiksi tuttu tilanne, että poliisi vähentää resurssejaan ja toteaa, että rajavartiolaitos ottaa enemmän vastuuta turvallisuudesta - ja seuraavaksi raja ilmoittaa siirtävänsä henkilöstöä toisille alueille
- **Monipaikkaisuus vähemmällä huomiolla**
  - toivottavasti kuitenkin näkyy käytännön päätöksissä

Alueellistaminen

Uudenmaan osuus valtion työpaikoista:
1995: 36,6 % (53 383 / 145 918)
2018: 42,4 % (52 343 / 123 564)

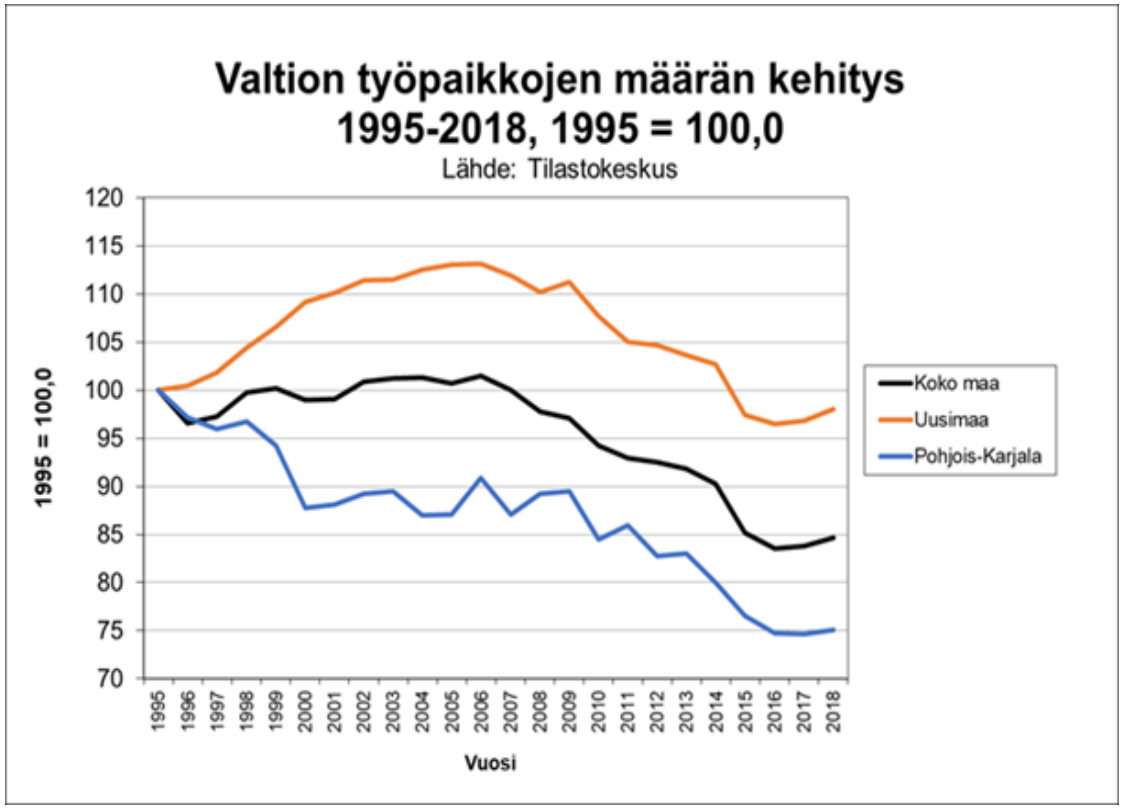

Alueellistamisen käsitettä ollaan hautaamassa aikana, jolloin sille olisi entistä enemmän mahdollisuuksia

- etätyöstä on koronapandemian myötä tullut entistä yleisempää, ei ole ohimenevä ilmiö, vaan uusi normaali
- digitalisaation ja käyntiasioinnin vähentymisen myötä entistä suurempi osa työstä on paikkariippumatonta
- näiden muutosten myötä alueellistamiseen olisi mahdollisuuksia

Pohjois-Karjalassa valtion työpaikkojen määrä putosi 25 vuodessa 25 % - siitä huolimatta, että maakuntaan sijoitettiin / alueellistettiin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet ja Puolustusvoimien palvelukeskus PVPALVK, jotka ovat molemmat arviointien mukaan onnistuneita alueellistamistapauksia.

Lakiuudistus ei saa tarkoittaa sitä, että erilaisia valtion toimintoja ja tarkoituksenmukaisia tehtäväkokonaisuuksia ei voitaisi sijoittaa jatkossa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle - varsinkin kun digitalisaatio ja hyvät etätyökokemukset tähän kannustavat, samoin maan hallitusohjelma. Tätä monipaikkaisuus voi käytännössä olla.

Muuta:

- on hyvä, että **perustettava toimielin** tulee kuulemaan maakuntaliittoja
- on hyvä, että **valtakunnallisessa suunnitelmassa** on esitettävä tieto erityisen merkityksellisistä uusien yksiköiden ja toimintojen perustamisista ja lakkauttamisista
- laissa korostettu kokonaiskuva ja poikkihallinnollinen koordinaatio ovat pitkän aikajänteen toimenpiteiden pohjalta merkityksensä saavia asioita, joten lain hengen toteutuminen edellyttää **pitkäjänteistä seurantaa ja arviointia**
- lain toteutumista tulee seurata **mitattavia tavoitteita** asettamalla (mm. palveluiden ajalliseen saavutettavuuteen liittyen)

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää tärkeänä, että

- palveluiden saavutettavuus, turvallisuusnäkökulmat ja alueiden elinvoimaisuuden vahvistaminen ovat keskeisiä kriteerejä valtion palveluiden saatavuutta ja toimintojen sijoittamista säätelevää lakia toimeenpantaessa ja sen tavoitteiden toteutumista seurattaessa
- valtion alueellisessa läsnäolossa ja toimintojen sijoittamisessa hyödynnetään monipaikkaisuuden ja paikkariippumattomuuden mahdollisuuksia
- lisäksi tulee jatkossakin säilyttää mahdollisuus valtion tehtävien alueellistamiseen